

Ampumaratoja katsottava uusista näkökulmista

Rajamäen haulikkoratojen meluvallin rakentamisen loppuvaiheessa testattiin onnistuneesti myös sosiaalisen median voimaa tiedottamisessa.

Ampumaratojen kohtalosta päätettäessä on hyvä tarkastella eri vaihtoehtoja realistisesti. Päätösten on pohjaututtava faktoihin.

TEKSTI JA KUVAT: LOTTA JAAKKOLA

Suomen ampumaradat ovat osittain hyvinkin vanhoja. Osa on ollut käytössä jo sata vuotta, mutta suurin osa radoista on rakennettu 1960–80-luvuilla. On luonnollista, että tuolloin ratojen sijaintia tai teknisiä rakenteita ei arvioitu nykyaikaisen ympäristölainsäädännön lähtökohdista.

Useimmat ampumaradat on alun perin rakennettu hyvin etäälle asutuksesta, mutta myöhemmin asutusta on tuotu ampumaratojen läheisyyteen. Siten meluntorjunta on tullut yhä tärkeämmäksi.

Useat radat sijaitsevat alueilla, jotka 1970- ja 80-luvuilla tehdyissä pohjavesialueiden rajauksissa todettiin vedenhankinnan kannalta tärkeiksi. Tällaisiksi rajattiin

harjut ja suuret reunamuodostumat, joissa esiintyy lajittuneita sora- ja hiekkakerrostumia. Vedenoton kannalta tärkeiden pohjavesialueiden rajaus perustui niihin luonnontieteellisiin tietoihin, jotka olivat kartoitushetkellä käytettävissä. Sittemmin rajauksiin on tehty muutoksia uusien hydrogeologisten tutkimustietojen pohjalta.

Tiettävästi ainakin kahdella ampumaradalla tarkemmat maaperäkartoitukset ovat johtaneet pohjavesialuerajauksen muuttamiseen. Uudessa tilanteessa rata-alue on jäänyt pohjavesialueen ulkopuolelle, ja edellytykset ampumatoiminnan, erityisesti haulikkoammunnan, jatkumiselle ovat parantuneet.

Tiedonkulku paremmaksi

Edellisessä *Jahdissa* käsiteltiin Hollolan Hälvälän ampuma-aluetta maakuntakaavan tarkastuksen näkökulmasta sekä Laukaan Rajamäen haulikkoradan mutkikasta ympäristölupaprosessia.

Kummassakin tapauksessa haasteita on aiheuttanut oikean informaation välittyminen ampumaharrastajilta maakunta- ja kuntatason päättäjille sekä suurelle yleisöl-

le. Esimerkiksi Rajamäen ampumaradan kirjoitusvirheestä johtuva ”meluongelma” muuttui vuosien aikana puheissa ja ihmisten, jopa alan harrastajien, miellissä todelliseksi. Koska julkisuudessa on ollut tarve antaa ääni ammunnan vastustajille, ympäristölupaprosessissa yksi eniten työtä vaatineista vaiheista oli väärin käsitysten korjaaminen.

Kun keskustelua käydään mahdollisimman avoimesti, jokainen keskustelun osapuoli joutuu myös perustelemaan kantansa ja taustat päätösten takana. Siten minimoidaan väärinkäsitysten riskit ja asenteelliset kannanotot.

Vaihtoehtojen tarkastelu tärkeää

Mikäli ampumaratatoiminta aiheuttaa todellista riskiä tai jokin ympäristövaikutus ylittää ohje- tai tavoitearvot, lähtökohdana tulee olla tavoite jatkaa ampumatoimintaa radalla siten, että vähennetään haitallista vaikutusta.

Tämä onnistuu usein kustannustehokain ja kohtuullisin teknisin ratkaisuin muun muassa hyödyntämällä muotoin maankaatopaikalle päätyviä maamassoja.

Myös kierrätysmateriaaleja, kuten rengasmurskettä, on käytetty jo liikenteen meluvallissa, joten sen hyödyntämistä myös ampumaradoilla kannattaa selvittää.

Ensimmäisinä vaihtoehtoina käsitellään usein vain radan toiminnan lopettamista ja ampumaratojen siirtämistä. Myös ampumaratojen osalta tulisi vaihtoehtoja tarkastella kustannus-hyötyanalyysin kautta. Ampumaratojen rakenteisiin, maa-alueisiin, selvityksiin ja lupiin on vuosikymmenten kuluessa investoitu jopa satoja tuhansia euroja harrastajien rahaa sekä lukemattomia määriä talkootunteja.

Uuden radan rakentaminen nykyisillä kriteereillä ei ole halpaa. Myös ampumaradan sulkemisen jälkeen maaperän puhdistustoimenpiteet aiheuttavat kustannuksia, jotka erityisesti haulikkoratojen osalta ovat erittäin suuria. Maaperän puhdistamiskustannukset kuuluvat rata-alueen omistajalle, mutta käytännössä jäävät lopulta kunnan maksettavaksi. Pelkästään yhden skeet-radan maaperän puhdistaminen maksaa arvioiden mukaan noin miljoona euroa.

Kustannus-hyötyanalyysin yhteydessä on syytä myös pohtia, kenen etu on puhdistaa vanha ampumarata-alue ja siirtää ampumatoiminnan vaikutukset kauas asutuksesta uuteen, koskemattomaan ympäristöön. Mikäli edes murto-osa niistä kustannuksista, mitä radan toiminnan lopettamisesta ja uuden rakentamisesta aiheutuu, käytettäisiin ympäristövaikutusten minimointiin, tulisi kustannus-hyötysuhde varmasti maksimoitua.

Tosiasioita, ei mielipiteitä

Vaikka ampumaratojen ylläpitäminen ja toiminnan tukeminen kuuluisivat kunnan yleiseen toimintaan, saattaa kilpailu eri maankäyttömuotojen välillä määrittää ampumaradan arvoa kunnallisessa päätöksenteossa. Tähän vaikuttavat muun muassa kunnan sijainti, elinkeinorakenne ja poliittinen ilmapiiri. Nämä seikat määrittelevät sen, kuuluuko ampumarata ”suosittuihin hankkeisiin” vai nähdäänkö radan ympäristö ainoana suuntana, johon kunnan asutus voi laajentua.

Siksi ampumaharrastajien on tärkeää seurata kunnan kaavoituspolitiikkaa ja tarkistaa kaavasuunnitelmia sekä osallistua maakuntakaavan laadintaan, jotta ampumaradat merkitään ja säilytetään kaavassa. Melualueiden merkitseminen eritasoisin kaavoihin olisi ensiarvoisen tärkeää, mutta näin ei todellisuudessa useinkaan ole.

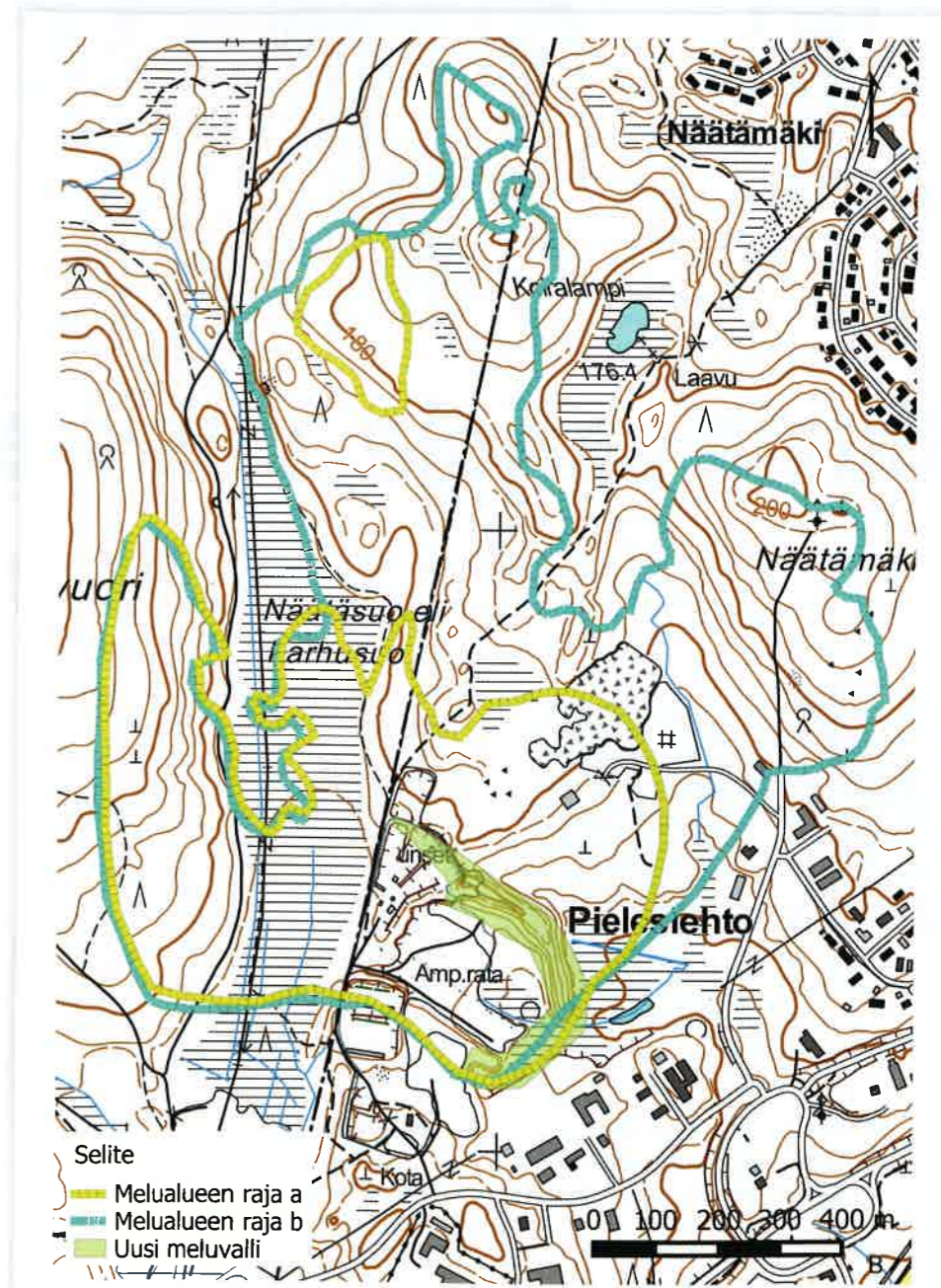
Alan harrastajien kannattaa koettaa vaikuttaa henkilökohtaisella tasolla päätöksentekijöihin eli kunnan ja maakunta-

tason luottamushenkilöihin ja viranomaisiin. Tällä varmistetaan, että ampumaratoja koskevat päätökset perustuvat tosiasioihin eivätkä mielipiteisiin. Myös sosiaalinen media tarjoaa mahdollisuuksia avoimeen tiedonvälitykseen. Jokainen ammunnan harrastava henkilö voi vaikuttaa siihen, että yleinen asenneilmapiiri ampumaharrastusta kohtaan muuttuu entistä suvaitsevammaksi ja positiivisemmaksi.

Niin Rajamäen haulikkoratojen, mutta erityisesti Hälvälän ampuma-alueen osalta tosiasioiden esille tuomisella on ollut posi-

tiivisia vaikutuksia. Hälvälän kohtalon oli määrä olla sinetöity viimeistään joulukuussa 2015. Nyt maakuntakaavaluonnos lähti uudelle lausuntokierrokselle alkuvuodesta 2016.

Positiivisista edistysaskelista huolimatta tilanne Hälvälän ampumaratojen tulevaisuuden turvaamiseksi ei ole vielä selvä, joten kannanottoja ampumaradan säilyttämisen puolesta kerätään nettiadressiin: http://www.adressit.com/allekirjoitukset/halvalan_ampumaurheilukeskuksen_toiminnan_turvaaminen/start/2240 ■

Rajamäen ampumaradan ympäristölupaprosessissa kartoilla on ollut tärkeä rooli tosiasioiden esittämisessä.